

АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІСЬКОВОГО СТАНУ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Стаття присвячена дослідженню теоретичних та прикладних аспектів управління підприємствами в конкурентному середовищі. Проаналізовано особливості функціонування ринку кондитерських виробів в умовах військової агресії, визначено основні проблеми та перспективи його розвитку.

Ключові слова: конкуренція, конкурентоспроможність, конкурентна позиція, конкурентні переваги.

Abstract

The article is devoted to the study of theoretical and applied aspects of enterprise management in a competitive environment. The peculiarities of the functioning of the confectionery market in the conditions of military aggression are analyzed, the main problems and prospects of its development are determined.

Keywords: competition, competitiveness, competitive position, competitive advantages.

Вступ

Конкурентоспроможність є визначальною категорією ринкової економіки, яка безпосередньо впливає на ефективність діяльності учасників конкурентного середовища та забезпечує стабільність розвитку ринкового механізму в цілому. Проблема ефективної діяльності вітчизняних підприємств ускладнюється веденням військових дій на території України, встановленням перешкод для доступу на світові ринки, посиленням конкурентної боротьби за збільшення частки внутрішнього і зовнішніх ринків, зростанням ризикованості прийняття управлінських рішень.

Результати дослідження

Протягом останніх років спостерігається значне зниження обсягів виробництва та продажів кондитерських виробів підприємствами харчової галузі України. Така ситуація є наслідком військової агресії, що призвело до втрати ринку експорту (збуту) в росії та послаблення конкурентних позицій на міжнародному ринку. Також було втрачено підприємства, розташовані на окупованій території України.

Також скорочення промислового виробництва і споживання кондитерських виробів та снєків пов'язане із скороченням попиту на внутрішньому ринку України через вимушену міграцію за кордон не менш ніж 7 млн українців, зниження купівельної спроможності вітчизняних споживачів, які почали менше коштів витратити на кондитерські вироби і снєки. Також знизилась можливість експорту продукції та ускладнилась її логістика через блокаду морських портів, залізничних та автомобільних перевезень.

Не зважаючи на наведені негативні тенденції, на ринку України представлений весь спектр кондитерських виробів, при чому переважають борошняні м'які солодощі. Перше місце займають борошняні кондитерські вироби, яких споживають приблизно 5 кг на людину щорічно, друге місце посідають цукерки (шоколад) – 2 кг на людину щорічно, інші кондитерські вироби до 7 кг на людину щорічно.

В структурі кондитерської промисловості України частка реалізованої продукції становить 13%, з них основна увага приділяється кондитерським борошняним виробам – 40%, решта залишається на вироби з цукру та шоколаду. Протягом останніх років основною статтею економії були кондитерські вироби, тому на обсяг виробництва кондитерської продукції вплинуло скорочення споживання, оскільки споживач не має змоги купувати продукцію у тих об'ємах, як і раніше.

Падіння курсу гривні призвело до зростання вартості сировини, особливо какао бобів, що імпортується для виробництва кондитерських виробів. Наслідком цього стало збільшення попиту на дешеві солодоші (вафлі, пряники, крекери). При цьому варто врахувати, що виробництво дешевих продуктів з якісної сировини є нерентабельним. Тому зростання попиту на бюджетний сегмент солодошів призвело до технологічних змін на виробництві найбільш популярної продукції. Виробники почали використовувати замість імпортованої сировини вітчизняну продукцію або більш дешеві складники. Результатом стало перенасичення ринку кондитерських виробів, що призводить до зменшення збуту виробниками вітчизняної продукції.

Також проблемою харчової галузі України є значний імпорт готової продукції, який характеризується не лише прийнятною ціною, а й високою якістю. В 2022 р. імпорт кондитерських товарів склав більше 30 тис. тон, а 2021 року більш ніж 35 тис. тон. У 2022 р. Україна поставила іноземним партнерам товарів загальною вартістю 104,5 тис. дол. обсягом 77,5 тис. тон. Найбільше експортується українських кондитерських виробів до такі країни, як: Азербайджан, Казахстан, Туркменістан і Молдова.

Висновки

Таким чином, можна виділити чотири основні категорії проблем розвитку кондитерської галузі України:

- 1) фінансові проблеми;
- 2) зниження купівельної спроможності споживачів;
- 3) проблеми, пов'язані з внутрішньою політикою держави;
- 4) проблеми, пов'язані зі збутом.

Проте розвиток кондитерської галузі України має значні перспективи, оскільки характеризується такими конкурентними перевагами, як наявність потужної сировинної бази, інноваційного потенціалу, об'ємного внутрішнього ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ткачук Л. М., Коваль Н. О. Проблеми та перспективи управління підприємствами машинобудування в конкурентному середовищі. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 3. С. 28–33. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/196>

2. Буряченко О.В., Ткачук Л.М., Коваль Н.О. Конкурентоспроможність як визначальний показник ефективності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 32. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/812>

3. Ткачук Л. М., Мизюк А. О. Сучасні аспекти управління конкурентоспроможністю підприємства. *Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції 12 березня 2021 року : збірник наукових праць*. Вінниця: ВНТУ, 2021. С. 589-591. URL : <https://conferences.vntu.edu.ua/public/files/fiip/zbirn2021.pdf>

Ткачук Людмила Миколаївна – канд. ек. наук, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: ludatkachuk2017@gmail.com.

Бугайчук Олеся Сергіївна – студентка групи МФКД-20б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: bygaichykol@gmail.com.

Tkachuk Lyudmila M. – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Department of Finance and Innovation Management, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa, e-mail: ludatkachuk2017@gmail.com.

Bugaichuk Olesya S. – student of group MFKD-20b, Faculty of Management and Information Security, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa, e-mail: bygaichykol@gmail.com.